

UNIwersytet Gdański

IN MARI VIA TUA

Wydział Filologiczny

Instytut Filologii Germańskiej

ul. Wita Stwosza 55
80-952 Gdańsk Oliwa
tel. 58 523 2160
akalny@wp.pl

Gdańsk, 07.08.2014

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym

dr Magdaleny Lisieckiej-Czop

(zgodnie z art. 16 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 oraz Rozp.
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011)

1. Prezentacja sylwetki

Pani dr Magdalena Lisiecka-Czop ukończyła w 1995 r. studia filologii germańskiej na Uniwersytecie Szczecińskim; stopień doktora nauk humanistycznych uzyskała na Wydziale Historyczno-Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego w 2001 r. na podstawie rozprawy pt. *Lesestrategien in der Rezeption fremdsprachlicher Presstexte aus dem Wirtschaftsbereich* (promotor: prof. dr hab. Marian Szczodrowski); praca ta została opublikowana w Niemczech pod nieco zmodyfikowanym tytułem w wydawnictwie Peter Lang (Frankfurt/M. 2003). Od roku 1995 zatrudniona jest w Instytucie Filologii Germańskiej; obecnie na etacie adiunkta.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Kandydatka wskazała jako osiągnięcie naukowe do oceny monografię *Kinderwörterbücher. Lexikografische und glottodidaktische Eigenschaften am Beispiel deutsch-polnischer und polnisch-deutscher Wörterbücher* opublikowaną w Wydawnictwie Peter Lang (Frankfurt nad Menem 2013, ss. 354).

Rozprawa składa się z 6 rozdziałów, podsumowania, obszernego wykazu dwujęzycznych słowników obrazkowych dla dzieci oraz obszernej listy prac korespondujących z tematyką monografii.

W rozdziale I Autorka omawia podstawowe pojęcia leksykograficzne, relacje tekst-obraz w słownikach dla dzieci oraz krytykę i ewaluację słowników; Autorka słusznie zauważa, iż z punktu widzenia metaleksykografii słowniki dla dzieci należą do słowników specjalistycznych, gdyż adresowane są do odbiorców określonej grupy wiekowej – dzieci w wieku od 5 do 12 lat.

Przedmiotem rozdziału II są psychologiczne i kognitywne koncepcje rozwoju i uczenia się relewantne dla wczesnego okresu nauczania języków obcych; Habilitantka nawiązuje do teorii etapów rozwoju poznawczego Piageta, który wyodrębnił 4 etapy: sensoryczno-motoryczny, przedoperacyjny, operacji konkretnych i operacji formalnych i wskazuje na dwa mechanizmy procesu adaptacji: asymilację i akomodację. Szkicuje następnie teorię kulturowo-historycznego rozwoju psychiki Wygotskiego oraz przedstawia nieco bardziej szczegółowo fizjologiczne i psychologiczne czynniki rozwojowe dla wspomnianej wyżej grupy wiekowej. W kolejnym podrozdziale zarysowano nauczanie wczesnoszkolne w świetle polityki i praktyki edukacyjnej w kilku krajach Unii Europejskiej i w Polsce. Uważam, iż przedstawione tu koncepcje rozwoju i uczenia się są stanowczo za krótkie i zbyt selektywne – oprócz prac klasyków (Piaget, Wygotski) winny być uwzględnione nowsze studia z zakresu psychologii i psycholingwistyki.

Rozdział III zawiera analizę rozwoju słowników ilustrowanych do nauki języków obcych w perspektywie historycznej; wskazano tu m.in. na koncepcję nauczania poglądowego Amosa Komeńskiego i jego słownik *Orbis sensualium pictus* (1658) oraz scharakteryzowano kilka innych słowników dwu- i trójjęzycznych, by na ich przykładzie pokazać ewolucję założeń nauczania poglądowego do końca XIX wieku. Niewielką popularność słowników obrazkowych dla dzieci w XIX i do połowy XX wieku upatruje Habilitantka w ówczesnej polityce oświatowej w Polsce i w Niemczech.

Główną część rozprawy stanowi rozdział IV – dotyczy on leksykograficznej analizy niemiecko-polskich i polsko-niemieckich słowników obrazkowych dla dzieci; analizie poddano 36 słowników – uwagę skupiono na funkcji tych słowników, informacjach zawartych w makro- i mikrostrukturze. Część informacji zestawiona została w kilku tabelach. Analiza wykazała m.in., iż mikrostruktura artykułów hasłowych jest mocno ograniczona i charakteryzuje się brakiem kwalifikatorów, skrótów, tylko podstawowymi informacjami gramatycznymi i semantycznymi, uproszczonym zapisem wymowy; zwrócono również uwagę na odmienne relacje między wyrazem hasłowym, ilustracją i referentem w słownikach tematycznych i alfabetycznych. W jednym z podrozdziałów (4.6.2) dyskutowany jest problem doboru leksyki; wskazano tu na słowniki frekwencyjne i nieco przestarzałe korpusy języka dzieci. Porównanie słownictwa podstawowego ze słownika frekwencyjnego LEXTRA ze słownictwem uwzględnionym w słownikach dla dzieci jest mało produktywne z tego względu, iż słownik LEXTRA zawiera listy frekwencyjne słownictwa dorosłych użytkowników (słownik minimum dla użytkownika

doroślego różni się znacznie od słownika minimum dla dzieci) . Zgodzić trzeba się z Autorką, iż dobór słownictwa jest w dużym stopniu zależny od treści nauczania i jego użyteczności w konkretnych sytuacjach.

W kolejnym rozdziale zbadane zostały błędy i usterki występujące w słownikach dla dzieci w zakresie pisowni, gramatyki, ekwiwalencji. Ostatni rozdział zawiera dokładny opis kilku typów słowników wraz ze wskazówkami odnośnie możliwości zastosowania poszczególnych typów we wczesnym nauczaniu języków obcych.

Podsumowując stwierdzam, iż jest to monografia o charakterze interdyscyplinarnym, gdyż rozważania obejmują kilka subdyscyplin: leksykografię, psychologię i glottodydaktykę. Monografia ta stanowi spójne metodologicznie i dojrzałe warsztatowo dzieło. Habilitantka wykazuje dobrą orientację w obszernej i interdyscyplinarnej literaturze przedmiotu i potrafi dokonać aplikacji tej wiedzy do obranego przedmiotu badań. Kilka krytycznych uwag nie pomniejsza wartości merytorycznej pracy.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka opublikowała 25 artykułów: 9 w tomach zbiorowych wydanych w Niemczech (Frankfurt nad Menem, Hamburg), 6 tomach wydanych w kraju (Warszawa, Szczecin, Łódź, Gorzów Wlkp.), pozostałe w punktowanych czasopismach krajowych (*Colloquia Germanica Stetinensia*, *Lingwistyka Stosowana*, *Studia Maritima*, *Rocznik Przekładoznawczy*). Artykuły te prezentują dobry poziom naukowy i cechują się poprawnością warsztatową – są to z reguły prace wykorzystujące bogaty materiał empiryczny. Można wyodrębnić tu kilka wątków badawczych:

- glottodydaktyka

Trzy artykuły dotyczące strategii czytania i pisania w języku obcym oraz jeden poświęcony nabywaniu kompetencji komunikacyjnej. Należą tutaj również trzy artykuły związane z problematyką „prawdziwych” i „fałszywych przyjaciół tłumacza”, w których zjawiska homonimii międzyjęzykowej omawiane są z perspektywy glottodydaktyki i translatoryki.

W tym kontekście trzeba wyróżnić opublikowaną w Niemczech zmodyfikowaną wersję rozprawy doktorskiej *Verstehensmechanismen und Lesestrategien von fremdsprachigen Fachtexten* (Frankfurt/Main 2003; ss. 170), która wpisuje się w nurt badań nad obcojęzycznym tekstem fachowym, jego recepcją i strategiami czytania. Zagadnienie recepcji tekstów prezentowane jest z punktu widzenia hermeneutyki, psycholingwistyki i lingwistyki tekstu. Jest to wartościowa praca (ukazały się 4 recenzje w czasopismach fachowych, m.in. w *Deutsch als Fremdsprache*, *Convivium*), jednak nie mogę (ze względów formalnych) zaliczyć jej do dorobku „około-habilitacyjnego”.

- leksykografia

Można wyróżnić tu dwa główne subdziały: słowniki dla dzieci i słowniki ilustrowane (11 artykułów); tematyka ta wiąże się z projektem habilitacyjnym. Nowy wątek stanowi analiza słowników fachowych – słowników morskich (2 artykuły). Należy tu wspomnieć, iż Habilitantka jest współautorką słownika *Słownik Partner polsko-niemiecki* (2006).

- frazeologia i frazeografia

W tej dziedzinie opublikowane zostały 4 artykuły: dwa dotyczą prezentacji frazeologizmów w słownikach dwujęzycznych, przedmiotem dwóch kolejnych artykułów są słowniki frazeologiczne. Impulsem do podjęcia tematyki frazeologicznej i frazeograficznej był udział w projekcie badawczym (2009-2012) *Frazeologizmy w słownikach polsko-niemieckich i niemiecko-polskich. Elektroniczny bilingwalny słownik frazeologizmów jako baza danych MYSQL*.

Do dorobku naukowego należy zaliczyć wygłoszenie 17 referatów na konferencjach naukowych (Wrocław, Kraków, Pobierowo, Szczecin, Łódź, Toruń, Zielona Góra, Magdeburg) – referaty te zostały w zmodyfikowanej wersji opublikowane w tomach zbiorowych lub czasopismach naukowych.

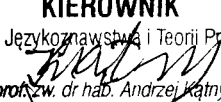
4. Ocena dorobku dydaktyczno-organizacyjnego, działalności wydawniczej i osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej

Dr Lisiecka-Czop prowadzi wykłady i seminaria z historii języka niemieckiego, z metodyki oraz z językoznawstwa (lingwistyka tekstu, podstawy leksykografii). Jest współautorką skryptu do ćwiczeń z translatoryki, z leksyki („fałszywi przyjaciele tłumacza”) oraz współautorką dwóch słowników oraz współredaktorką tomu *Frazeologizmy w słownikach niemiecko-polskich i polsko-niemieckich* (Szczecin 2012). Wysoko oceniam udział w 2 projektach badawczych finansowanych przez MNiSzW (potem NCN): jako kierownika projektu *Dwu- i wielojęzyczne słowniki dla dzieci [...]* (2010-2013); jako wykonawcy w projekcie: *Frazeologizmy w słownikach polsko-niemieckich i niemiecko-polskich. Elektroniczny bilingwalny słownik frazeologizmów [...]* (2009-2012). Ponadto uczestniczyła w 2 projektach w macierzystej uczelni w ramach BW i badań statutowych.

Habilitantka przebywała trzykrotnie na stypendiach zagranicznych: Berlin (kwiecień 2009), Lipsk (staż 3 miesięczny 1998/99), Gießen (1998) – dwa wyjazdy szkoleniowe w ramach projektu *Tempus Phare JEP*. Jej działalność naukowo-dydaktyczna została uhonorowana nagrodą indywidualną Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego (2003).

5. Konkluzja

Dotychczasowy dorobek naukowy i dydaktyczno-organizacyjny Pani dr Magdaleny Lisieckiej-Czop odpowiada kryteriom określonym w art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule [...] (z późn. zmianami)* i uzasadnia nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie *nauk humanistycznych*, w dyscyplinie *językoznawstwo*.

KIEROWNIK
Katedry Językoznawstwa i Teorii Przekładu

prof. zw. dr hab. Andrzej Kątny